

UTBLICK HUS SOM INTE FÅR RIVAS

I serien "Riv upp – bygg om" har vi tittat på sådant som gått snett i det nya Stockholm. Men staden har också fått mycket intressant arkitektur på senare år. Här är tio exempel på sevärd 2000-talsarkitektur i Stockholm.

ARKITEKTUR

ELISABET
ANDERSSON

01

FOTO: STAFFAN LÖWSTEDT

Spel mellan puts och glas

Bostadhus
Brommahöjden,
Kapplandsvägen 6
Joliark

Höghuset vid Brommaplan förnyar Drottningholmsvägens karaktäristiska putsfunktionalism. Även här är det en putsad låda med fyra hörn – men sedan upphör likheterna med vanliga hus. Fönstren sitter strödda i förskjutna rader mellan våningsplanen och gavlarna är helglasade från sockel till taklist. Långsidornas putsfasader är vita som nyfallen pudersnö, gavlarnas glasytor är svarta. Ett intressant spel mellan puts och glas i en enkelt formad volym.

Tetris-inspirerad alternativarkitektur

Kulturhuset Cyklopen
Magelungsvägen 170, Högdalen
Marx Arkitektur

En megacontainer i grönt, gula, lila och cerise. Färgskalan är inspirerad av dataspellet Tetris. Fasadmaterialet är polykarbonat, eller rätt och slätt kanalplast. Kulturföreningen Cyklopen – som överlevt en osannolik serie motgångar – har själv uppfört byggnaden med donerade och ihopsamlade medel, med föresatsen att inte ta emot kommunala kulturbidrag. Konstnären och arkitekten Victor Marx beskriver bygget som "fattigmanssekologi"; huset är som en stuga i ett växthus, där den uppvärmda ytan minimerats till 80 kvadratmeter och resten kan värmas upp av kroppsvärme vid spelningar och större evenemang. Detta är något så ovanligt som ett stycke alternativarkitektur mitt i nutidens massiva byggande. Byggnaden har bland annat nominerats till EU:s arkitekturpris Mies van der Rohe-priset och tilldelats Stockholm Arkitektförenings arkitekturpris.

Det radikala Berlin på besök i Hägersten

Radhus
Kransbindarvägen, Telefonplan
Realarkitektur

Det radikala Berlin på besök i svenskt smalhusland – 1940-talsförorten Hägersten. Det är en konst att göra infillarkitektur och ännu svårare att få det att framstå som om egentligen inget inträffat. Radhusen på Kransbindarvägen gör inget väsen av sig; nytt och gammalt går här ton i ton. Berlinbaserade Petra Pettersson har gjort skarpt utmejslade volymer av vardagligt bostadsbyggande. Husen är enkelt producerade i element av betong. Men boendet är exklusivt (till skillnad från omgivande smålägenheter) och samtidigt urbant; man bor vid gatan i flera våningsplan och med entréer i flera nivåer.

FOTO: STAFFAN LÖWSTEDT

Kulturhuset Cyklopen i Högdalen har fått pris för sin arkitektur. FOTO: STAFFAN LÖWSTEDT

FOTO: PER MAREHED

Länk mellan stad och park

Sven-Harrys
Vasaparken
Wingårdh Arkitektkontor

Sven-Harrys guldblänk är festivitas i stenstaden. Storbymästaren Sven Harry Karlsson ville härberga sin konstsamling och skapade samtidigt ett trivsamt galleri med butik och ytor för showroom samt ovanpå det ett antal påkostade lägenheter. Museibygnaden kompletterar den miljö för konstpubliken som Bonniers konsthall tvärs över gatan lagt grunden till (konsthallen är också sevärd 2000-talsarkitektur). Sven-Harrys länkar på ett lyckat sätt ihop kvartersstaden och parken. Materialen är egentligen enkla även om detaljutformandet är genomtänkt.

Torn för arkitekturen

Nya arkitekturskolan
Drottning Kristinas Väg 25
Tham & Videgård
Arkitekter

Arkitekturskolan har flyttat till en ny byggnad på KTH:s campus – ett torn för arkitekturen i roströd cortén. Det rödaktiga materialet samspelar väl med KTH:s mörka tegelfasader. I stället för att placeras i murade nischer framhävs fönsterpartierna i den nya byggnaden med en tydlig ram, som ger skuggverkan och relief.

05

Kulturföreningen
Cyklopen – som överlevt
en osannolik serie
motgångar – har själv
uppfört byggnaden.

FOTO: STAFFAN LÖWSTEDT

Nytt med tidlös ton

Årsta kyrka
Bråviksv. 47, Årsta
Johan Celsing
Arkitektkontor

I Årsta kyrka finns både hög nutidsfaktor och en arkaisk, tidlös ton. Kyrkan byggdes som en utvidgning av ett församlingshem från 1960-talet. Nytt och gammalt tycks flyta samman, men vid närmare betraktande är det nya kyrkorummet något alldeles eget med metertjocka tegelmurar och magnifika glasöppningar i flera riktningar. Murens insida övergår i vitglaserade stenar som formar sig till en bänk som omfamnar rummet. Balkar bildar ett till synes slumpmässigt mönster i taket.

08

Influenser av art deco

Bostadshus
Grev Turegatan 8
Vera Arkitekter

Vera Arkitekter står för något alldeles eget i svensk arkitektur – bland annat har de ett stänk av Wienermodernism på sin meny. Huset på Grev Turegatan är ett infillbygge i den täta och traditionsrika kvartersstaden där det är lätt att göra bort sig (tänk bara på Åhlnshuset vid Östermalmstorg). Men Vera är säkra på handen och placerar sitt bostadshus mellan nutida bostadsrättslyx och dåtida art deco-extravagans. Byggnaden påminner om en kontinental praktbyggnad med doft av Adolf Loos eller August Perret – men målgruppen är vanliga välbeställda svenskar med smak för kvalitet och originalitet.

10

För tanken till naturen

**Waxholmsbolagets
paviljonger**
Strömkajen
Marge

Att spela ut fria former och radikal materialbehandling på första parkett måste ha fordrat mod. Marges paviljonger är månghörniga i både plan och volym, som naturformationer mitt emot Slottet. De för tanken mer till ett stycke natur än till storstad – lämpligt när det handlar om paviljonger för skärgårdstrafiken. Paviljongerna är ovanligt väl genomförda i sin byggnadsdetaljer; falsad och patinerad kopparplåt övergår omärkligt i fritt formade glasytor.

En stark symbol

Victoria Tower
Arne Beurlings torg, Kista
Wingårdh Arkitektkontor

Victoria Tower är en stenstod av glas. På avstånd ser man dess skallösa kontur när man närmar sig Stockholm från norr. Abstrakt formade fönster är upplysta i slumpartade mönster precis som på en "riktig" skyskrapa på Manhattan eller i Frankfurt. Men anslaget där byggnadens övre del kragar ut över stapeln byggnaden står på är ovanligt. Detta är en Gert Wingårdh-byggnad ganska fri från förebilder. En stark symbol för it-klustret Kista, och en utmärkt milstolpe för sömniga bilister.

06

FOTO: JOHAN NILSSON/TT

Tillskott till världsarv

Skogskyrkogårdens nya krematorium
Sockenvägen, Enskede
Johan Celsing Arkitektkontor

En nybyggnad på världsarvet Skogskyrkogården är en stor sak. Tävligen om nytt krematorium – där ett fåtal utvalda kontor fick lämna förslag – omgavs av extremt höga förväntningar bland världens arkitekter. Johan Celsing's tävlingsförslag "Sten i skogen" var det enda som svarade mot de höga förväntningarna. Precis som en sten är helt och hållet homogen är byggnaden helt och hållet av tegel. Till och med taket är täckt av plana murtegel i mörk ton som flyter samman med grådiset mellan tallstammarna.

FOTO: STAFFAN LÖWSTEDT

09

FOTO: TORD RIKARD SÖDERSTRÖM